

K PROBLEMATIKE ŠTÁBOV RÁD OBRANY

Vojnové hry z roku 1972 a 1973 s niektorými zložkami branného systému na stupni republiky, krajov a okresov v Slovenskej socialistickej republike ukázali potrebu teoreticky rozpracovať metódu práce rád obrany a najmä ich pracovných orgánov v období brannej pohotovosti štátu a vyjasniť tiež postavenie, zloženie a úlohy pracovných orgánov rád obrany.

V tomto článku chcem podnietiť záujem a diskusiu práve k problematike štábov rád obrany (tj. pracovných orgánov RO).

Spoločenská prax potvrdzuje, že žiaden riadiaci orgán nemôže vo svojej praktickej činnosti pôsobiť bez určitého odborného výkonného, pomocného či administratívno-organizačného aparátu, ktorý kvalifikovane zabezpečuje riadiaci cyklus orgánu.

Z tohoto hľadiska nám cvičenia umožnili do určitej miery vytypovať okruh práce, úlohu a miesto pracovných orgánov rád obrany v rámci riadiacej štruktúry a z toho vyvodili i zdroje a odbornosť špecialistov, ktorých je treba do nich delegovať a akým smerom zamerať ich právu.

Prv než budem ďalej hovoriť o štáboch rád obrany, chcem zaujať stanovisko aj k ich samotnému názvu. Či to má byť „štáb“, „sekretariát“ alebo „pracovný orgán rady obrany“.

Ak si vyjasníme obsah a charakter predpokladanej činnosti tohoto pracovného kolektívu, najdeme dostatok dôvodov, aby sa nazýval „štábom“. V jeho práci nepôjde len o vytváranie organizačno-materiálnych podmienok pre činnosť rady obrany, o technickú prípravu materiálov, písomností rady obrany alebo jej jednotlivých členov apod. Na takúto prácu by stačil skutočne veľmi malý sekretariát na čele s dôstojníkom a s niekoľkými administratívnymi pracovníkmi. Pôjde však o skutočnú „štábnu“ prácu, ktorú poznáme z práce v armáde, ale aj z civilného života. Čo charakterizuje štábnu prácu?

Štábnu prácu charakterizuje mnohostranná odborná-politická činnosť, zameraná na zabezpečenie všetkých fáz riadiaceho cyklu riadiaceho orgánu, alebo náčelníka. To znamená, že štáb plní najmä

— zber, triedenie informácií, analýzu a vyvodenia záverov z nich,

— zabezpečuje objektívne posúdenie analýzy a záverov z informácií v spolupráci s ďalšími odbornými pracovnými skupinami,

— zo záverov vyvodzuje návrhy na rozhodnutia, pripravuje zdôvodnené rozhodnutia (uznesenia) a obhajuje ich,

— vypracováva odborné stanoviská k návrhom, alebo k rozhodnutiam iných orgánov a skúma ich politickú únosnosť,

— zabezpečuje preniknutie rozhodnutí

[uznesení] k vykonávateľom v neskreselej forme a zabezpečuje aj ich správny výklad a pochopenie.

— zabezpečuje vykonávateľom pomoc pri plnení rozhodnutí (je teda aj koordinátorom) a kontroluje ich plnenie; v niektorých prípadoch (pri nebezpečí z premeškania) bude štáb pri kontrolách vybavený aj takou právomocou, aby mohol na mieste odborne ovplyvňovať splnenie rozhodnutí (uznesení).

Z tohoto stručného obsahu a charakteru práce vyplýva, že pracovný orgán, ktorý má sústreďovať a triediť informácie, analyzovať ich a pripravovať rozhodnutia a stanoviská, usmerňovať vykonávateľov, náročne kontrolovať plnenie úloh, atď. nemôže byť — ak nechceme oslabiť úlohu a miesto rád obrany — žiadnym administratívnym sekretariátom, ale opravdovým štáбом, od ktorého sa vyžaduje odborná práca.

Systém rád obrany bol zákonom kodifikovaný a je považovaný za nosnú kostru riadenia priprav obrany v mieri, prechodu štátu na brannú pohotovosť ako aj riadenia samotnej obrany štátu vo vojne. Nie je možné si predstaviť, aby orgány s takou veľkou právomocou a zodpovednosťou mohli existovať a realizovať svoju funkciu bez určitého, veľmi konkrétneho špecifikovaného pracovného aparátu. V dobe mieru je na okrese a kraji len sám tajomník rady obrany, na stupni národnej republiky len malý sekretariát. Ako však pracujú tieto zabezpečovacie orgány? Každý problém riešia vo veľmi úzkej spolupráci s odbornými orgánmi, radia sa, konzultujú, vyjašňujú stanoviská, skúmajú podmienky a často aj spoločne pracujú na veciach, či už ako vedúci alebo ako spolupracovníci. Veď aj samotná práca a riadenie cvičení je výsledkom práce takýchto dočasne vytvorených kolektívov — štábov.

Tento spôsob môžeme praktikovať v plnom rozsahu v mierovej práci, kedy je pomerne dostatok času, nie sú veľké priestorové vzdialenosti medzi jednotlivými orgánmi a nevedieme bojovú činnosť.

Vo vojne musí byť prísna centralizácia, rýchlosť a rozhodnosť v práci a žiadna dobrovoľnosť a presvedčovanie o nutnosti rýchlej práce. Teda aj systém štábnej práce nadobudne iného charakteru, budeme naň klásať kvalitatívne i kvantitatívne iné požiadavky. Formy a metódy vo vojne musia byť premyslené už v mieri a organizáciu štábov rád obrany prispôbime ich poslaniu za vojny. To znamená, že cieľavedomú prípravu je treba rozpraco-

vať a viesť s veľkou náročnosťou a sústavnosťou.

Keď hovorím o vytváraní rád obrany, mám na mysli aj ekonomické hľadiská. Preto nechápem ich tvorenie tak, že už v dobe mieru budú na všetkých stupňoch vytvorené a personálne naplnené. Som však toho názoru, že zárodok takého štábu by mal byť na príslušnom stupni vytvorený, ktorý by sme v prípade prechodu štátu na brannú pohotovosť plánovali (na základe tabuliek vojnových počtov a predurčení) rozvíjali. Vojnové predurčené štáby mali by ako celok v dobe mieru spracovávať dokumenty pre riadenie obranných opatrení daného teritória a pravidelne sa zúčastňovať teritoriálnych cvičení.

Keď som hovoril o charaktere štábnej práce, naznačil som v podstate obsahovú stránku úloh, ktoré by štáby rád obrany mali plniť. Náзорnejšie sa však prejaví, keď ich zhruba rozoberiem aj v celom ich rozsahu. Napr. pod úlohou „zber a triedenie informácií“ je treba vidieť, že pôjde o zber a triedenie zo sféry:

— vojenskej (informácie o situácii a potrebách vlastných a spojeneckých vojsk na teritóriu),

— ochrany a bezpečnosti,

— ekonomickej,

— zásobovacej,

— pracovných síl,

— energetiky,

— zdravotníckej,

— dopravy a ďalších,

pričom každá z týchto sa ešte ďalej delí na rôzne odvetvia a má svoje výrazné „civilté“ špecifiky.

Tento rozsah práce sa bude prelínať vo všetkých úlohách práce štábov. Pravdaže, aby sme mohli od získania informácií až po vydanie rozhodnutia (uznesenia) zvládnuť celý rozhodovací cyklus, ku tomu máme k dispozícii ministerstvá a iné odborné orgány, no v štáboch rád obrany by mali byť zastúpení predstavitelia najdôležitejších, rozhodujúcich ministerstiev a orgánov. Títo by plnili nielen úlohu styčných orgánov od štábu rady obrany k svojmu ministerstvu alebo orgánu, ale často by pôsobili aj ako poradcovia pri riešení problémov svojho rezortu v prípadoch, keď by sme nemohli čakať na riešenie od kompetentného orgánu, alebo by to nebolo nutné, prípadne ak by príslušný orgán bol vyradený z činnosti.

Toto hľadisko nám umožňuje stanoviť najoptimálnejšie zloženie štábov a ich doplnenie odbornými kádrami. Do štruktúry

štábov rád obrany podľa môjho názoru by patrili pracovníci

— armády (Vojenských okruhov a MVS),

— hlavných, rozhodujúcich rezortov (orgánov MV, CO, energetiky, dopravy, spojov a zdravotníctva),

— stranických orgánov [v tom aj EM),

— administratívneho charakteru pre zabezpečenie bežnej činnosti rady obrany a jej štábu.

Nebolo by správne, keby som chcel už dnes povedať, o aký počet ľudí by išlo na tom—ktorom stupni riadenia. To by vyžadovalo ďalšieho všestrannejšieho rozboru (k čomu sa chcem v diskusii vrátiť) a preskúšania na praktických zamestnaniach a cvičeniach. Zásadne však tieto štáby by nemali byť veľké, aby neboli ťažkopádne, málo operatívne telesá.

Záverom chcem ešte raz zhrnúť zá-

kladné myšlienky článku a tak zvýrazniť obsah navrhovanej diskusie.

Vrcholné orgány rád obrany bez kvalifikovaného odborného aparátu ťažko môžeme nazvať riadiacimi; ich efektívne pôsobenie a funkčné opodstatnenie vymedzené zákonom o radách obrany, by sa skôr alebo neskôr ukázalo nereálnym. Aparát pre zabezpečenie činnosti rád obrany mal by byť štáb schopných a pripravených ľudí, so všetkými atributmi pracovníkov štábnej služby. Bolo by neúnosné vytvárať takýto štáb už v dobe mieru. Je však žiadúce, aby v mieri mal zárodok, ktoré by sa pri prechode štátu na brannú pohotovosť naplnili na počty, stanovené tabuľkami vojnových počtov. Tento plánovaný pracovný orgán — štáb by sa mal v dobe mieru cieľavedome a náročne teoreticky pripravovať na plnenie úloh a zdokonaľovať formou praktických zamestnaní a cvičení. Charakterom práce, podľa môjho názoru, by tento štáb mal byť nadrezortným orgánom.